

ÜRÜN'E CEVAP

ÜRÜN dergisinin 34. (Nisan 1977) sayısında «Türkiye'de Anti Komünizmin 'Solcu' Biçim ve Yöntemleri» başlıklı bir yazı yayımlandı. C. Yılmaz imzalı yazı, günümüz Türkiye'sinde kendisini Marksist ve Sosyalist sayan hemen tüm örgüt ve eğilimleri içeren bir «analiz» yapıyor ve ÜRÜN'ün savunduğu görüşün dışında kalanların hepsini «anti-komünist» olarak niteliyor. Birikim'in de adının geçtiği bu analize göre ÜRÜN dışındakiler «burjuvazinin kullandığı yöntemlerle sürdürülen ince anti-komünizm» in çeşitli biçimleri adı altında sınıflandırılıyorlar.

Biliniyor ki, 1970'lerin başından itibaren Türkiye'deki ÇKP eğilimleri, ülkemiz sosyalist hareketini, SSCB'ni «sosyal emperyalist, sosyal faşist» olarak nitelene ölçüsüne göre sınıflandırmaktadırlar. SSCB'ne «sosyal faşist» demiyorsanız siz de aynı sıfatı hak ediyordunuz.

ÜRÜN'deki «analiz»in mekanizması da aynen böyle. Ama bu kez SBKP'ni şu veya bu biçimde eleştirdiniz mi «anti-komünist» sayılıyorsunuz.

Dolayısıyla aynı nesneye (SSCB) birbirinin tam karşıtı değerler vermekle oluşan bir kutupsallık var. Görünürde aynı dünya görüşü (Marksizm), aynı siyasal hedef (sosyalizm) savunuluyor ama bunlara özgü olan kavramlar kesinlikle birbirine karşıt anlamlar verilerek kullanılmaktadır. Bu ise kaçınılmaz olarak bir bunalım, bir kaos yaratıyor.

Bu bunalım içinde tavrını tesbit etmeye çalışan herkes, kutuplardan gelen ağır baskı altında, bunların koyduğu ölçülere göre «Kesin» tavrı almaya zorlanır. «Kesin» tavrı almak, bu kutuplardan herhangi birini «tartışmasız doğru» olarak kabullen-

mek demektir. Ama kutuplardan herhangi birini «daha haklı» olarak görmesine karşın onu tümüyle de benimsemeyenler, ya da kimin haklı olduğuna karar vermekte güçlük çekenler «ortada» diye nitelenir ve her iki kutup tarafından da öbürünün yanında olmakla suçlanırlar. Çünkü kutupsallıklarda geçerli olan yargı, «kendisini merkez ve bunun dışındakileri kendine karşı» (düşman) olarak görmektir.

Burada özel olarak Çin/Sovyet kutupsallığı karşısında Birikim'in durumu üzerinde kısaca konuşmak isteriz. Yukarıda çizilen manzaraya göre Birikim, «Ortakiler» kategorisine giriyor. Ancak, yukarıda yalnızca kutupsallığın empoze ettiği ölçülere göre alınan tavırlardan söz ettiğimiz için bu böyle. Oysa Birikim'in tavrı kesinlikle böyle nitelenemez. Çünkü bu dergide özellikle üzerinde durulan ve Birikim'in tavrını karakterize eden nokta şuydu: Varolan kutupsallığın empoze ettiği ölçüler, bunalımı doğuran asıl nedenleri göstermektedir. SSCB'nin ve ÇHC'nin sosyal-faşist ya da sosyal-şoven olup olmadıkları yolundaki ölçülerle düşünmeyi yadsıyoruz. Böyle tesbitlerle sorun çözülmez. Şu veya bu konuda SSCB'nin ya da ÇHC'nin haklı olup olmadığı tartışması tamamen ikincil, üçüncül sorunlardır ve tüm sosyalistlerin bugün karşı karşıya oldukları asıl sorunlara bu perspektif, bu ölçüler içinde kesinlikle cevap bulunamaz. Bu ölçülere bağlı kalındıkça gerçek Marksist tavrı söz konusu olamaz. Gerek SBKP'nin ve gerekse ÇKP'nin aynı öзде olan yaklaşımları yanlıştır ve üstelik her ikisi de sosyalist hareketin asıl temel sorunlarını gözardı eden, bunlardan uzaklaşan bir çerçeve içindedir.

Birikim'deki tüm teorik incelemeler bu bakış ışığında yapı-

makta ve dergi, imkânları ölçüsünde temel sorunları ele alarak kutupsallığın dar çerçevesini aşmaya çalışmaktadır. Kimilerinin Marksizm - Leninizme inancı sarsar diye tartışılmasını sakıncalı buldukları asıl sorunlar, böyle dar kafalı ve yanlış düşüncelere aldırış etmeksizin gündeme getirilmeye uğraşmaktadır.

Birikim'in tavrı budur ve bu tavrı varolan kutupsallığın kısır ölçüleri çerçevesi içinde kalanlarca kendi alıştıkları dile tercüme ediliyor ve «ortada» diye niteleniyor. Şüphesiz Birikim'de yapılmak istenen, kutupsallığın doğal sanılan mantığının dışındadır ve bu yüzden böyle kısır tercümelemeleri işitmemizi yadırgamıyoruz.

Kutupsallık onun içinde yer alan her farklı ögeyi kendini merkez alan bir yargılama biçimine götürür. Ancak bu yargılama biçiminin bir özelliği daha vardır. Her farklı eğilim ve özellikle asıl kutuplar, kutupsallık alanı içinde yer alan kendisi dışındaki her eğilime karşı alabildiğine güvensizdir. Hattâ bunları asıl düşman olarak görür. Bu yüzden ki, belirli bir siyasal hareket içinde doğan bunalımla taraflar birbirlerini «en tehlikeli» olarak nitelindikleri için en yakın ittifaklarını bu siyasal hareket dışındakilerden seçerler.

Nitekim biliniyor ki ÇKP'nin halen geçerli olan ünlü üçlü dünya analizine göre «iki süper devlet»ten SSCB, «öbür emperyalist»lerden (ABD dışındakiler) ve hattâ ABD'den daha tehlikeli olarak nitelenmektedir. Yapısında herhangi bir sözü edilir değişme olmayan SSCB, aşağı yukarı 10 yıl içinde «kardeş ülke» nitelenmesinden, «dünya halklarının baş düşmanı, sosyal-faşist» nitelenmesine indirgendir.

Kutupsallıkların bu ortak özelliğini günümüz bunalımının ülkemizdeki yansımada da açık görüyoruz. Şu anda üzerin-

de konuştuğumuz ÜRÜN'deki analiz bu genel kurala uygun.

Kendisini Marksist ve sosyalist sayan bütün örgüt ve eğilimleri ince «anti-komünist» olarak nitelleyen ÜRÜN, faşistlerden sağ sosyal-demokratlara kadar olan siyasal hareketleri de açık anti-komünist olarak tanımlamaktadır. (ÜRÜN, sayı 34, s. 7). Dolayısıyla çeşitli anti-komünistler yelpazesinde merkez ve sol sosyal-demokratlar yer almıyorlar. Bunların ise ÜRÜN'ün savunduğu eğilimin en yakın müttefikleri olduğu biliniyor.

Şüphesiz tek başına bu bir çelişki değildir. ÜRÜN, Anti-komünistlik nitelmesini yaparken temel aldığı ölçüleri kullanarak kendini Marksist kabul edip etmemesine aldırmaksızın herkesi «sınıflama özgürlüğü»ne sahiptir. Ancak bunu yaparken hiç değilse tutarlı olması gerekir. Yoksa onun bu ölçülerini bir şeyleri örtmek için «kullandığı» sonucu çıkar. Böyle olduğunu göreceğiz.

ÜRÜN'e göre II. Dünya Savaşı'ndan sonra «anti-komünizmin iki temel taşı» şunlar:

1 — Bilimsel sosyalizmi toptan reddin yanısıra, onu sulandırmaya çalışmak,
2 — Anti-Sovyetizm (ÜRÜN, sayı 34, s. 7).

Belirtelim ki burada Anti-Sovyetizm ile Sovyetler Birliği düşmanlığı kastediliyor. (ÜRÜN, sayı 34, s. 6). Henüz bu ölçüler ve ÜRÜN'ün bu ölçüleri nasıl bir içerikle kullandığı konusu üzerinde konuşmuyoruz.

Şu anda, diyelim Birikim'i dahil etmekte herhangi bir sakınca görülmezken, «anti-komünistler yelyazes»ne neden merkez ve sol sosyal-demokratların dahil edilmediği üzerinde duruyoruz.

Eğer yukarıdaki ölçüler kullanıldıysa demek ki ÜRÜN hariç tüm Türkiye'de kendine Marksist diyenler «Sovyetler Birliği'ne düşman»dır ve «bilimsel sosyalizmi toptan red» veya onu «sulandırmaya çalışmak»adırlar ama bu merkez ve sol sosyal-demokratların böyle bir işi yoktur.

Bu sosyal-demokratlardan söz

ederken ÜRÜN, acınası bir hileyle bunları «Bilimsel sosyalizmden farklı ideolojiler peşinde koşan etkin itirici»ler olarak niteliyor.

İyi, güzel ama «Bilimsel Sosyalizmi toptan red» veya «onu sulandırmaya çalışmak» ölçüsü ne oldu? bu ölçü CHP sözkonusu olunca sır olup kayboluyor mu?

Bununla da kalmıyor. CHP'nin «işleyişine zarar vermeyi» «anti-komünistlik»ler içinde sayıyor. (ÜRÜN, sayı 34, s. 7). Bu şefkat elbette göz yaşartıcıdır.

Ölçüleriniz «Bilimsel Sosyalizmden farklı» ama «iterici» ideolojiler karşısında işlemiyor anlaşılabilir.

Bay C. Yılmaz'ın ve ÜRÜN'ün kendi kendisiyle tutarlı olmaktan uzak olduğu görülüyor. Bay C. Yılmaz'ın fütursuzca savunduğu «anti-komünizm» suçlamasından CHP'yi muaf tutabilmek için gösterdiği bu «inceliği» herhalde CHP'de takdirle karşılar. Bu da ÜRÜN'e ve C. Yılmaz'a yeter.

ÜRÜN'de savunulan eğilimin CHP'yi «anti-komünistlik»ten muaf tutmakta üstün beceriler göstermesi, bize bunalımın öbür kutbunun İran, S. Arabistan gibi ülkelerin gerici yönetimleri dahil «Üçüncü Dünya»yı «emperyalizme ağır darbeler indiren cephe» olarak nitelmesini hatırlatıyor.

Benzerlik ilginçtir. Ve nasıl ÜRÜN CHP'yi Türkiye Sosyalist Hareketindeki hemen her eğilimden çok daha saygıdeğer bir konuma yerleştirmekte tereddüt etmiyorsa ve bunu yapabilmek için içeriği bulanık o ünlü «iterici» ve «yurtsever» kavramlarını temel ölçü olarak alıyorsa, ÇKP eğilimleri de bilindiği gibi içeriği bulanık «iki süper devlete karşı olmak», «anti-emperyalistlik» ve «yurtseverlik» ölçülerini kullanıyorlar.

Her iki kutup da bize Marksizm-Leninizmi asıl kendilerinin temsil ettiğini söyleye dursunlar, durum açıktır. Bu kadar önemli ve temel analizler yapılırken Marksizm-Leninizm'in kendine özgü ölçüleri neden kullanılmıyor?

Böyle bir soru onlar için anlamsızdır ve öfkeyle karşılarlar.

Ama buna karşın tavırlarının gayet anlaşılır nedenleri vardır. Marksist-Leninistlerin sosyalizm diye bir politik hedefi olduğunu, neredeyse unutacağımız bir kaosun içinde iki kutbun temsilcisi politik ekipler kendilerini varolan iktidar kurumlarında söz sahibi yapacak «somut», «etkili» güçlerle ittifak peşindeler ve bize kendilerinin yer alacağı bir hükümetin neredeyse «işçi sınıfı iktidarı» olacağını söylüyorlar. «Ulusal Demokratik Devrim», «İleri Demokratik Düzen» veya «Demokratik Halk Devrimi» gibi sloganların «Devrim» kavramına verdiği anlam yalnızca bu politik ekiplerin iktidar basamaklarındaki «sıçrayışları» demektir. Onların gözünde işçi sınıfı iktidarı yapı bakımından burjuva iktidarından hiç farklı değil. Nasıl burjuvazi siyasal iktidar kurumlarında doğrudan yer almıyor ve özel «profesyonel politikacılar» bu işi «sınıf adına» yapıyorlarsa, bu saydığımız politik ekiplere göre de işçi sınıfının iktidarı, bu sınıfın «profesyonel politikacı»larının hükümette yer almasıdır.

Ya Marksizmin devlet teorisi? Bunlara göre o mükemmel bir ütopyadır. Ve dolayısıyla kendilerini «realitelere» dayanan bir politik hedef peşinde koşmakta özgür saymaktalar.

Daha önce günümüz bunalımını ağırlaştırıcı, kısırıştırıcı asıl nedenin temel bazı sorunlardan uzaklaşmak olduğunu söyledik. Temel sorunlardan uzaklaşıyor-du. Çünkü bu sorunları doğuran olgular ile Sosyalist Devrim Teorisinin çeliştiği gibisinden yaygın ve köklü bir önyargı vardı. İşçi sınıfının geçim düzeyinin yükselmesi ve bugüne değin meydana gelen devrimlerin «gelişmiş ülke»ler dışında olması, işçi sınıfı ile sosyalist devrim ilişkisini doğrudan kuran anlayışı sarstı. ÇKP'nin metropol ülkelerde devrimden umut kesen tezleri buna dayanıyordu. Öte yandan sosyalist ülkelerde, Marksizmin «devletin sönmesi» temel tezinin işlerlikte olduğunu gösteren bir süreç görülmemesi ve sosyalist

devletlerin teknik örgütlenişi ile burjuva devlet örgütlenmesinden nitelikçe farklılıklar göstermemesi «devrim» kavramının aslı ögesi olan «eski devlet cihazının parçalanması» ve yerine artık «devlet olmayan devlet» tipinde bir siyasal yapının kurulması tezi üzerinde «gerçekçi» yorumları güçlendirdi. (Çin'de kültür devriminin hemen en önemli çıkış noktası, bu yoruma tepkide aranmalıdır.)

Çin Kültür Devriminin de amacına ulaşmadan sona ermesi ile birlikte işçi sınıfı ve devrim, devlet ve devrim ilişkisine ait olan yukardaki sorunlara çözüm bulunamayacağı yargısı yerleşiklik kazandı. ÇKP'nin «halk savaşı»ndan «Üçüncü Dünya»cılığa dönüşünde bunun en belirgin izini gördük

SBKP «realite»ye daha önce uymuştu. Her ikisi de artık sosyalist devrimi sosyalist ekiplerin iktidara gelmesi olarak kabul ediyorlar. Bu ise yine «realite»ye göre ancak aşamalı bir süreç sonunda gerçekleşir. Ve ayrıca ancak varolan siyasal düzenin içinde yer almakla mümkündür.

Yaşadığımız bunalımın her iki kutbunun özünde aynı olan bu yaklaşım, onların teorik tartışma, arayış dediğimiz şeyden niçin bu derece uzak olduklarını açıklar. Temel sorunların çözümünün, çağdaş olguları teorisinin derin temelleri ışığında ele almakla mümkün olduğuna artık inanmıyorlar. Bunun için böyle çabaları öfkeyle karşıyorlar. Onlar için çözüm varolan düzenin etkili politik ekonomik güçleri, kurumları ile yapılacak işbirliği ve ittifakların ilerleyen ya da «yükselen» çizgisi üzerinde bir yerlerdedir.

Her iki kutbun Türkiye'deki yansımalarının neden Marksist sol içinde sekter, suçlayıcı ve otoriter, oysa dışarıya karşı alabildiğine anlayışlı, «demokratik» olduklarını anlayabiliyoruz. Marksist sol içindekiler şu anda etkin politik güçler değil. Oysa örneğin bir CHP etkin bir politik güçtür, aşamalar stratejisi için böyle güçlere gerek vardır ve bu

yüzden de **Ürün**, çoğu Marksistten esirgelediği «ilerici» sıfatını CHP'ye vermekte tereddüt etmiyor ve yine onu bir dizi sosyalistte dağıttığı «anti-komünist» suçlamasından özenle muaf tutuyor. Ama elbette asıl sorun **Ürün**'ün anti-komünistlik gibi bir Marksiste yöneltebilecek en ağır suçlamayı nasıl yapabildiği ve nasıl olup da hemen tüm Türkiye Sosyalist Hareketini böyle niteleyebildiğidir.

«Anti-komünist»lik sağ veya sol sapma içinde olmak gibi Marksistler-İç tartışmalarda geçmesi olağan karşılanan bir niteleme değildir. Bu nitelemeyi yapmakla muhatabinizin tamamen karşıt bir platformda, Marksizme, onun politik hedefine aykırı ve düşman bir konumda olduğunuzu ileri sürmüş oluyorsunuz.

Böyle suçlamalar, suçlamayı yapandan çok şeyi kanıtlamasını ister. Ama bunu yapmazsa veya yapmaya hiç gerek görmemişse ya da bazı kavramları çarpıtarak, onları bilinçle bozmuşsa yalnızca bir iftiracı olarak kalmaz; savunur gözüktüğü parlak sözler altında nasıl bir anlayışa sahip olduğu da görülür. Suçlama ters teper.

Ürün çağımızda «anti-komünizm»ün iki özelliği olduğunu söylüyordu. Bunlardan ilki «Bilimsel Sosyalizmi toptan reddin yanı sıra onu sulandırmaya çalışmak» gibi teori düzeyinden tesbit edilen bir olgu.

Yapılan «analiz»e göre «ince anti-komünist»ler teorii «sulandırmakta»dır.

Ürün'ün, C. Yılmaz'ın bu deyimden ne anladığı yazıda yok. Bu bakımdan üzerinde durmaya çağız. Ancak Türkiye Sosyalist Hareketi içinde butunanlar herhalde bu «sulandırma» işini kimlerin bihakkın yaptığı konusunda elbette düşüneceklerdir.

Aslında **Ürün** ve C. Yılmaz'ın Marksist teori konusundaki bu beyanları sırf formalite gereği. Onların birilerine anti-komünist derken kullandıkları asıl ölçü SBKP'ye alınan tavır. SBKP'yi şu veya bu biçimde eleştirdiniz mi «anti-sovyetizm» yapmış oluyorsunuz, «Sovyetler Birliği düşman-

lığı» ile yaftalanıyorsunuz. İçinde yaşadığımız dönemde ancak Marksist kılıfına girmiş filisten böyle düşünebilir. Ancak böyle birisi Marksizmin eleştiri kurumuna verdiği önemin kendisine vız geldiğini kabul edip, her türlü eleştiriye «düşmanlık» olarak niteleyebilir.

SBKP'nin tezlerini ve uygulama biçimlerini eleştirdiniz mi «anti-sovyet», «Sovyetler Birliği düşmanı», ÇKP'yi eleştirdiniz mi «Sosyal-faşist ajanı» v.b. bir şeyle niteleniyorsunuz. Tezgâh böyle kurulmuş. Bunalımların, öfke ve geleceğe inançsızlıkla biçimlenen suni zıtlıkların tezgâhi bu. Eleştirmek yasak.

Eleştirmek yasak ama öte yandan tüm Dünya Sosyalist Hareketini gitgide daha derinden etkileyen bunalım sürüyor. İnsanlar; sosyalizm için savaşa içtenlikle katılmak isteyenler ve bunun yanında henüz bilincine varamadıkları sıkıntı ve yoksulluklar içinde kapitalizmin, sınıfı toplumun gitgide sıkışan çemberlerinde ezilen insanlar düşme kalka bir arayışı sürdürüyor.

Bunlar sürüyor ama öte yanda tarihi misyonu bu arayışı sınıflı toplumların bu derin bunalımını çözüme kavuşturmak olan Uluslararası Sosyalist Hareket, tarihinin en ağır bunalımına giriyor. **Ürün** dergisi bütün bunları «burjuvazinin yöntemlerine» bağlıyor. Ve bize neden bu durumdayız sorusunu yasaklamaya kalkıyor.

Yalnızca gülünç değil, düşündürücü ve tehlikeli de bu. Yanılmaz otoritelerin her şeyi hepimizden daha iyi bildiği ve hikmetlerinden sual olunmayanlara sorar gibi bakmanın bile «düşmanlık»la niteleneceğini varsayan bir anlayış, sosyalizmin politik hedefiyle taban tabana karşıt bir anlayış demektir.

SBKP ve ÇKP eleştirilmelidir. Eleştiri kuraları içinde yapılan eleştiri, ancak Marksizmin zafetine hizmet eder.

Ürün ve temsil ettiği eğilim, 1970 ortalarının toplumsal politik konjonktüründe kendilerini oldukça memnun eden bir konuma sahip oluverdiklerini gördü-

ler. Türkiye Sosyalist Hareketinin hemen tümüne en ağır suçlamaları yöneltilirken bu konularının geçici güveninden de cesaret alıyorlar.

Ama şu var ki bu anlayışımızla, bu «politikacı» mantığımızla çok süremezsiniz. Veya belki bazı kurumlarda sizin için yeterli varlığımız sürebilir ama bunun o kurumlar içindeki devrimci potansiyellerin engellenmesine, kısırlaştırılmasına yol açacağı hemen şimdiden görülüyor. İşçi sınıfını olsun, öbür toplumsal güçleri olsun otokrat bir mantığın içinde bir fizik güç, bir politika aracı olarak gören yaklaşımınızın başka bir sonuç vereceğini düşünmek fazlasıyla iyimser olmaktadır.

Ürün ve savunduğu eğilime ve özünde ondan farklı olmayanlara karşı Türkiye Sosyalist Hareketi, yalnızca SBKP, ÇKP, şu veya bu Komünist Partisi'ni değil, hepimizi içeren geniş kapsamlı ve derinliğine bir eleştiri yapılabildiği ölçüde, karşılaştığı teorik, pratik sorunları çözmek, varolan bunalımı aşmak imkânını edinebilecektir. Bunca deneyin sonunda artık açıkça görülmesi gereken tek çözüm buradadır çünkü.

Yazımızın bu en son bölümünde **Ürün** yazarı C. Yılmaz'ın **Birikim** hakkında söyledikleri üzerinde kısaca duracağız.

C. Yılmaz'a göre **Birikim** «tek belirleyici çizgisi anti-Sovyetizm olan» gruba dahilmiş. (**Ürün**, sayı 34, s. 8). Bu tanımlamaya cevap bile vermeye değmez. C. Yılmaz yalnızca **Ürün** dergisi okurlarını bilince kandırması olur o kadar. C. Yılmaz ayrıca **Birikim**'in «Mahçup Maocu» olduğunu da söylemektedir. Herhalde siyasal anlayışının bir gereği olarak, kendisinden ayrı düşünen herkesi dilediği sıfatla anmaya hakkı olduğunu sanıyor. **Birikim**'e «Mahçup Maocu» demekle C. Yılmaz yalnızca kendisine, bu sistemli cehaletine güldürmüş olur.

C. Yılmaz, **Ürün** okurlarına **Birikim**'in «kendini Althusserci 'yapısalcı' ilan ettiğini» pervasızca söyleyebiliyor. **Birikim**'de böy-

le bir ilanın yapılmadığı C. Yılmaz için hiç de önemli değil. O, **Birikim**'i karalamak ve böylece kendi acınası yetersizliğini örtmek peşindedir. Bu bakımdan açıkça yalan söylemekten başka yolu yok.

Birikim'e yapısalcı diyenler yakında bu dergide sözkonusu akımın bir eleştirisini bulacaklar. Pek ummuyoruz ama C. Yılmaz gibileri şimdiye kadar gidalandıkları bir dedikodu motifini yitirmiş olurlar. Bu güne değin Türkiye'de pek az kişinin anlamını bildiği bazı kelimelerin ardında tezvirat yapanlar böyle açıklıklardan hiç hoşlanmazlar. Puslu havaların adamı, kullislerin politikacılarıdır bunlar. Kimseler bir şey bilmesin isterler. Çünkü ancak böylece o çok sevdikleri «üst» konumunu koruyabilirler ve oradan «tabandakilere» istedikleri her şeyi yutturabilirler.

Birikim ve yazarlarının Althussercilikle ilişkisini merak eden, dergimizin 1., 4. ve 25. sayılarını okuyabilir. Bir FKP üyesi olan ve partisinin «proletarya diktatörlüğünü terk» kararına karşı çıkan ekip içinde yer alan Althusser'in kendisi herhangi bir «cilik» yaratma peşinde koşmayan saygın bir komünisttir. **Birikim**'e «Althusserci» deyip, Althusser'i bilmeyen içten sosyalistlere, sanki bu adam Marksizmden ayrı bir akımı temsil ediyormuş izlenimini vermek, ancak C. Yılmaz ve onun gibilerinin ahlakî ölçülerine sığar.

Birikim konusunda söyledikleriyle C. Yılmaz'ın, kendileriyle aynı düşünen herkesi «anti-komünistlik»le suçlayan «ana-jiz»inin temelden sakat ve tahriفة dayalı olduğunun yanısıra ahlâki açıdan da derin zaafı olan bir kafanın ürünü olduğu iyice gözüküyor.

Bunlar ise örneğine ülkemizde sık rasladığımız «politikacı» tipinin uygulamalarıdır. Böyle tipler varolan düzen içinde kendilerine elverişli bir konum bulabilirler ama herhalde Sosyalist Hareketin esenliği, böyle anlayışları etkisiz hale getirmekle mümkündür.

MEHMET H. DOĞAN'IN ATILLA ÖZKIRIMLI'YA CEVABI

Atilla Özkırmı'nın **Birikim**'de yayımlanan (Mart 1977) «Mehtmet H. Doğan'ın Bir Eleştirisi Üzerine» adlı yazısı şaşırtdı beni. Yazıdaki öfkeli, yer yer aşağılayıcı, ders verir edayı Özkırmı'nın bugüne kadar alıştığımız ağırbaşlı, haktanır ve bir öfke bunalımına kapılıp aşırılıklara saplanmaktan kaçınan tavrına yakıştıramadım doğrusu. İstanbul edebiyat çevrelerinden uzak olduğum için; bu çevrelerdeki çoğu kişisel çekişmelerden kaynaklanan gruplaşmaları, gruplar arası çatışmaları ve yan tutmaları bilemediğim için, Özkırmı'yı böyle «celâllendiren», bir eleştirinin sınırlarını aşır bir saldırıya sürükleyen nedenin ne olduğunu anlayamadım. Öğrenmek de istemiyorum. Ola ki bir gün, yazısında söylediği şeylerin değil de söyleyiş biçiminin yakışıklılığını, çirkinliğini kendisi anlar Özkırmı.

Yazısındaki bazı yanılgıları, Özkırmı gibi öfkenin tuzağına düşmeden serinkanlıkla göstermeye çalışacağım:

Özkırmı, Aysel Özakin'in **Sessiz Bir Dayanışma** adlı kitabı üzerine yazdığım eleştirinin girişinde Engels'den yaptığım bir alıntıda kaynak göstermediğimi büyük bir suçmuş gibi altını çizerek belirtiyor. «Kaynak göstermemekle okurların denetiminden kaçıyor» demeye getiriyor. Oysa Engels'in, «Yazarın görüşleri ne kadar gizli kalırsa eser için o kadar iyi olur» sözleri o kadar ünlüdür, o kadar sık anılır ki, kaynak göstermek gereksizdir bir yerde. Tıpkı Balzac hakkındaki düşünceleri, ya da «bilinçlilik hayatı değil, hayat bilinçliliği belirler» sözleri gibi... Lenin'in «Devrimci teori olmadan, devrimci pratik de olmaz» sözleri gibi. Bu gibi alıntılar, konuya bilraccık yakınlığı olan kişilerce, nereden alındığı, ne anlama geldiği, doğru aktarılıp aktarılmadığı bir bakışta anlaşılabilen şeylerdir. Uzağa gitmeye gerek yok: Lukacs'ın şu son günlerde ya-